

Koden – ett verktyg för samverkan

■ **Civilsamhället** spelar en viktig roll i den demokratiska utvecklingen genom att företräda olika grupper i samhället och således ge medborgare möjlighet att inkomma med synpunkter och förslag i politiska beslutsprocesser. Flera av Europarådets dokument har betonat vikten av civilt deltagande i beslutsprocesserna för god förvaltning. Ett av de mest centrala är "Europeisk kod för ideburna organisationers medverkan i beslutsprocessen".

KODEN ANVÄNDS för att civilsamhället med sitt särdrag bidrar på ett positivt sätt i olika typer av samhällsprocesser. Dessutom är koden ett verktyg som möjliggör demokratisk medverkan. Genom att inkludera det civila deltagandet skapas också förutsättningar för god förvaltning. I koden finns ett urval av god praxis för olika former av samarbeten som är utvecklade gemensamt mellan offentliga och ideella aktörer.

Koden utgår från en uppsättning grundläggande principer:

- ✘ **Öppenhet:** Processerna ska vara öppna och tillgängliga samt bygga på överenskomna parametrar.
- ✘ **Tillit:** Civilsamhället och offentliga aktörer har olika roller. För att uppnå gemensamma mål krävs tillit, transparens och respekt.
- ✘ **Oberoende:** Ideella organisationer är oberoende och måste respekteras oavsett om åsikterna i civilsamhället överensstämmer med offentliga myndigheters hållning eller ej.
- ✘ **Medverkan:** Inkluderingen av ideella organisationer behöver ske på ett sätt som inte är diskriminerande.

Principerna ovan genomsyrar NOD:s arbete. Koden används bland annat för att:

- ✘ planera för rätt nivå av deltagande
- ✘ skapa rätt förväntningar för deltagarna
- ✘ erbjuda ett lämpligt forum för deltagande
- ✘ inkludera ett brett urval av ideella aktörer
- ✘ omhänderta resultat av medverkan

Ideella aktörer kan involveras i de politiska beslutsprocesserna på olika sätt, beroende på deltagandets intensitet och civilsamhällets inflytande. I koden finns fyra nivåer för medverkan, från lägsta till högsta aktiva deltagande: *information*, *samråd*, *dialog* och *partnerskap*.

1 INFORMATION består i regel av enkelriktad information från myndigheterna. Där varken krävs eller förväntas någon direkt samverkan med eller engagemang från ideella aktörer.

2 SAMRÅD sker på initiativ från myndigheter som efterfrågar input i särskilda sakfrågor. I samrådet informerar myndigheter ideella aktörer om den aktuella politiska utvecklingen och civilsamhället bjuds in att ge synpunkter och feedback.

3 DIALOGER kan vara breda eller samverkande. En *bred dialog* är en tvåvägskommunikation som bygger på gemensamma intressen i syfte att ha ett utbyte av synpunkter. Samtalen är breda och har ingen uttalad koppling till någon aktuell politisk process. *Samverkande dialoger* bygger på gemensamma intressen för att lösa gemensamma problem. Dialogen är här mer bemyndigande då den är tätare och syftar till att utveckla centrala politiska strategier.

4 PARTNERSKAP är ett nära samarbete mellan myndigheter och ideella aktörer. Denna nivå av samverkan är NOD generellt sett inte involverad i.